

Barabás Györgyi

**MAGYAR FOLYÓIRATOK
JUGOSZLÁVIAI
VONATKOZÁSÚ NÉPRAJZI
KÖZLEMÉNYEINEK
VÁLOGATOTT
BIBLIOGRÁFIÁJA,
1840—1849**

BEVEZETÉS

Ez a válogatás a Hungarológiai Közlemények számára készült. Mind anyaggyűjtésben, mind felépítésben szorosan kapcsolódik az eddig megjelent retrospektív magyar néprajzi bibliográfiákhoz,* némi módosításoktól eltekintve.

Az összeállítás szempontjai a következők voltak: a mai Jugoszlávia területére, népeire és a külföldön élő délszlávokra vonatkozó könyvek ismertetései, tanulmányok, adatértékű közlemények kerültek be a bibliográfiába.

A szakrend kialakításában nem kívántam eltérni, de a főfejezetek római számozásában és alcsoportokra való felosztásában változtatás történt. A nemleges adatokat az anyag túlzott felduzzasztásának elkerülése érdekében nem jelöltem.

A néprajzi jelenségek tájanként elütő volta következtében, az egyes fejezetekben szerepet kapott a tájakra, megyékre vonatkozó csoportosítás, amely egyben a földrajzi mutatót pótolja. A földrajzi beosztásban a kialakult egykori megyehatárokat vettem alapul. A nagy tájegységeken belül a megyék, ezen belül a városok és a községek betűrendben követik egymást. Viszont az egyes tételeknél a megjelenés ideje a csoportosítás szempontja.

A címfelvételnél a lehető legrövidebb címleírásra törekedtem, amely lehetővé teszi a mű azonosítását. A szerzőknél és a címeknél az eredeti helyesírást követtem, két kisebb változtatással:

- a.) a szerzők keresztnévénél cz helyett c,
- b.) a könnyebb érthetőség érdekében az aposztrófokat elhagytam a címekből.

Tartalomjegyzék közlését a kis terjedelem miatt nem tartottam szükségesnek.

* Vö. Sándor István: A magyar néprajztudomány bibliográfiája. 1945—1954. Bp. 1965 Akadémiai K. 463 l.

Uő.: A magyar néprajztudomány bibliográfiája. 1955—1960. Bp. 1971. Akadémiai K. 740 l.

Uő.: A magyar néprajztudomány bibliográfiája. 1850—1870. Bp. 1977. Akadémiai K. 1165. l.

Ez az összeállítás szakdolgozatom* válogatott anyagát tartalmazza, amely egy jelenleg folyamatban levő munkálat részét képezi. Ennek során a korszak további folyóiratait, hírlapjait, valamint könyvanyaga kerül feldolgozásra.

ÁTNÉZETT FOLYÓIRATOK

Athenaeum 1840—1843	Közlemények az Élet és Tudományok Köréből 1841
Ábrázolt Folyóirat 1848	Literaria Csarnok 1840
Budapesti Divatlap 1848	Literaturai Lapok 1841
Budapesti Szemle 1840	Magyar Életképek 1843
Életképek 1844—1848	Magyarföld és Népei 1846—?1847
Figyelmező 1840	Magyar Szépirodalmi Szemle 1847
Hasznos Multságok 1840—1842	Mulattató Képes Ujság 1848
Honderű 1843—1848	Pesti Divatlap 1844—1848
Honművész 1840—1841	Regélő 1840—1841
Hölgyfutár 1849	Regélő Pesti Divatlap 1842—1844
Irodalmi Őr 1845—1846	Tudománytár 1840—1844
Képes Ujság 1848	
Koszorú 1840—1841	

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉKEK

1. Folyóiratok címének rövidítései

Ath.*	Athenaeum	Mföld. N.*	Magyarföld és Népei
Bp. Sz.	Budapesti Szemle	Mul. K. U.*	Mulattató Képes Ujság
Élk.	Életképek	P. Dl.	Pesti Divatlap
Hasz. Mul.	Hasznos Multságok	Reg.	Regélő
Hond.	Honderű	Reg. P. Dl.	Regélő Pesti Divatlap
Lit. L.	Literaturai Lapok	Tudtár.	Tudománytár

2. Címleírási rövidítések

Bp.	Budapest	köt.	kötet
fé.*	félév	l.	lap
füz.*	füzet	m.	megye
Hrsg.	Herausgegeben	Szerk.	Szerkesztette
Ism.	Ismerteti	Uó.	Ugyanő
K.	Kiadó	Vö.	Vesd össze

A rövidítések „Kókay György: A magyar irodalomtörténet bibliográfiája. 1772—1849. Bp. 1975.” és „A magyar néprajztudomány bibliográfiája. 1850—1870. Szerk. Sándor István. Bp. 1977.” alapján készültek, a *-gal jelöltek tőlem származnak.

** Magyar irodalmi folyóiratok néprajzi cikkbibliográfiája. 1840—1849.

I. STATISZTIKA

1. T.: Adatok az austriai birodalom ipar-statisticájához. = Ath. 1841. 2. fé. 1169—1176.
2. FÉNYES Elek: A magyar birodalom népessége 1840-ben. = Tudtár. 1842. 11. köt. 7—28.
3. FÉNYES Elek: Magyarország statistikája. Pest, 1842. — Ism.: Magyarország Statistikája. = Hasz. Mul. 1842. 2. fé. 276; 283—284; 287—288.
4. FÉNYES Elek: Magyarország általános statistikája. = Mföld. N. 1846. 1. füz. 5—8; 2. füz. 1—4; 4. füz. 1—3.

II. NÉPRAJZI GYŰJTÉS

5. Értesítő. Tudományos akademiák és társaságok. Jutalomkérdések. = B. Sz. 1840. 1. köt. 261—265. — Pályázat a magyarországi nem magyar ajkú csoportok eredetének, sajátosságainak, szokásainak vizsgálatára.
6. A magyar tud. Academia. = Lit. L. 1841. 2. fé. 83—84. — Honfoglalás idején itt lakó népek hatása.

III. NÉPEK

DÉLSZLÁVOK

a.) Általában

7. Statistikai jegyzet. = Hasz. Mul. 1840. 1. fé. 148. — Szláv népek: népességük, lakhelyeik.
8. MONÁR Sándor: A szláv népek. = Ath. 1841. 1. fé. 497—501; 513—520; 529—537; 547—552; 564—566.

b. Horvát

9. RUMY [Károly György]: Megczáfolása s megigazítása némelly alaptalan állításainak a magyar literatura felől „a szellemi élet Magyarországon” című értekezésben az augsburgi közönséges ujságban és Jelenkor Társalkodójában, némelly nevezetes hiányai kipótolására. = Hasz. Mul. 1840. 2. fé. 49—52. — Horvátok illir származása, illir nyelv területei.
10. [FEJÉR] FEHÉR György: Végszó a horváthok illyr neve s literaturája iránt Rummy Károlyhoz. = Hasz. Mul. 1840. 2. fé. 57—58.
11. MOYSES István: Az illyr nevezet védelmezése -wich úr megtámadásai ellen a Századunkban. = Hasz. Mul. 1840. 2. fé. 135—136; 143—144.

12. FEJÉR György: A Horvátok Illyrizására Észrevételek a Hasznos mulatságok 34. és 36. számaira nézve. = Hasz. Mul. 1840. 2. fé. 147—148.
13. Az illir. = Mul. K. U. 1848. 372. — Képpel; Viselet. Tánc.

c.) Dalmát

14. DIÓSY Márton: A vukovárfiumei vasút és néhány emlékszó a tengermellékről. = Hond. 1845. 2. fé. 395—396; 414—414; 451—453; 511—513. — Erdészet, fafaragás. Állattartás. Táplálkozás. Ház. Fuvarozás, útépités, csempészet.
15. KOLMÁR József: Fiume és a magyar tengermellék. = Mföld. N. 1846. 2. füz. 5—10. — Képpel. — P. Dl. 1846. 1. fé. 309—312. — (Töredékes). — Halászat. Földművelés. Kereskedés.

IV. ETNOGENEZIS

- Vö. 8. Délszláv.
9—12. Horvát.
16. Délszláv.

V. ETNIKUS KAPCSOLATOK

16. LUCZENBACHER János: A szerbek és magyarok. = Tudtár. 1843. 13. köt. 295—317. — Képpel.

VI. TÁJAK, NÉPCSOPORTOK

A.) ALFÖLD ÉS A SZOMSZÉDOS MEGYÉK

Pest—Pilis—Solt—Kiskun m.

Csepel

17. BOGNÁR József: Csepel. — Tudtár. 1843. 14. köt. 51—62; 110—130; 164—189; 216—242. — Fekvése. Falvak: Becse, Csép, Csepel, Dunafok, Lórév, Makád, Szent-Márton, Szent-Miklós, Tökölle, Újfalu, Ráckeve. Lakosság: délszláv, magyar, német. Mészéget. Földművelés. Lakodalom.

B.) DUNÁNTÚL ÉS A SZOMSZÉDOS MEGYÉK

a.) *Baranya m.*

Általában

18. Friebeisz.: A m. orvosok és természetvizsgálóknak folyó év augusztus elején Pécsen tartott VI. nagygyűlése. = Él. 1845. 2.

köt. 289—292; 322—324; 352—356; 370—375. — Baranya m. kiterjedése. Lakosság: magyar, német, szerb, zsidó, cigány. Állattartás. Földművelés. Magyar jobbágyházakban 8—10 házaspár él. Német viselet. Mesterkedés. Kereskedés. Drávamente: magyar viselet, ismerkedés, lakodalom; hitvilág: boszorkány, kísértet, hazajáró lélek.

Liphád

Vö. 18. Szávics Milos születési helye.

Mohács

19. Mohácsi: Valami Mohácsról. = Reg. P. Dl. 1842. 1. fé. 245—246. — Horvátok: földművelés, ház, farsang, tánc.

Pécs

Vö. 18. Lakosság: magyar német, bosnyák.

b.) Sopron

Sopron

20. VAHOT Imre: A magyar orvosok és természetvizsgálók VIII. nagy gyűlése Sopronban. = P. Dl. 1847. 2. fé. 1139—1145. — Horvát viselet és tánc.

C.) DÉL-ALFÖLD

Szerém m.

21. [REMELLAY Gusztáv] R. G.: Al-Dunai képek. = Élk. 1844. 1. köt. 331—335. — Állattartás. Földművelés. Sligovica.

D.) MAGYARORSZÁGI DÉLSZLÁVOK

a.) Általában

Vö. 16. Magyarországi lakhelyeik, beköltözésük.

17. Csepel, Pest—Pilis—Solt—Kiskun m.

b.) Bosnyákok

Vö. 18. Pécs, Baranya m.

c.) *Bunyevacok*

22. SZÁRICS Jenő: A bunyevácok. = Reg. P. Dl. 1842. 2. fé. 838—840; 849—853; 869—872; 886—888. — Nevük eredete, történetük. Állattartás. Földművelés. Viselet. Hímzés. Család. Népszokások: anyák és apák napja, húsvét, pünkösöd, karácsony; lakodalom, temetés. Mulatságaik — játék.

d. *Horvátok*

23. Néprajz a hazából. = P. Dl. 1845. 1. fé. 407—08. — Torontál m.: alkoholizmus, lakoma, játék.
24. SZABÓ Károly: A végvidéki horvát határőr, különösen a seressán és családja. = Mföld. N. 1846. 3. füz. 14—16. — Képpel; Viselet. Lakodalom. Temetés. Zene. Tánc.
- Vö. még 19. Mohács, Baranya m.
20. Sopron, Sopron m.

e.) *Szerbek*

- Vö. 18. Baranya m.

f.) *Szlovének*

25. M. Pál: Szózat Böszörményi Sándor urhoz. = Hasz. Mul. 1841. 1. fé. 137—139. — Szlovén falvak Vas és Zala m.-ben. Állattartás. Viselet.
- Vö. 27.
26. BÖSZÖRMÉNYI Sándor: Válasz M. Pál urnak. = Hasz. Mul. 1841. 1. fé. 148.

VII. MIGRÁCIÓ

- Vö. 16. Délszláv bevándorlás.
22. Délszláv bevándorlás.

VIII. GYŰJTŐGETÉS

- Vö. 14. Dalmácia.

IX. HALÁSZAT

- Vö. 14. Dalmácia.

X. MÉHÉSZET

Vö. 17. Csepel, Pest—Pilis—Solt—Kiskun m.

XI. ÁLLATTARTÁS

Vö. 13. Dalmácia.
18. Baranya m.
21. Szerém m.
34. Szlavónia.

XII. FÖLDMŰVELÉS

Vö. 15. Fiume.
17. Csepel, Pest—Pilis—Solt—Kiskun m.
18. Baranya m.
19. Mohács, Baranya m.
21. Szerém. m.

XIII. TÁPLÁLKOZÁS

A.) DUNÁNTÚL ÉS A SZOMSZÉDOS MEGYÉK

27. BÖSZÖRMÉNYI Sándor: Felvilágosítás a Világ politikai lap „Ismertető”je a kenyérről irt cikkjére. Tóth Istvántól. = Hasz. Mul. 1841. 1. fé. 37. — Kölesből és pohánkából kenyér a szlovénoknál.

B.) DÉL-ALFÖLD

Vö. 23. Torontál m.: alkoholizmus, lakomák.

C.) DALMÁCIA

28. Dalmát országban a szamócza fa vadon... — = Reg. 1840. 2. köt. 760. — Pálinkát égetnek belőle.
Vö. még 14.

XIV. ÉPÍTKEZÉS

Vö. 14. Dalmácia.
19. Mohács, Baranya m.

XV. NÉPVISELET

29. Az illir mintasereg. = Mul. K. U. 1848. 364. — Képpel. — Egyenruha.

- Vö. még 13. Horvát
18. Baranya m.: német.
Drávamente: magyar.
20. Sopron, Sopron m.: horvát.
22. Bunyevác.
24. Horvát.

XVI. MESTERKEDÉS

Vö. 18. Baranya m.

XVII. HÍMZÉS, CSIPKE

Vö. 22. Bunyevác hímzés.

XVIII. KÖZLEKEDÉS

Vö. 14. Dalmácia: fuvarozás, útépités.

XIX. KERESKEDÉS

Vö. 18. Baranya m.

XX. TÁRSADALOM

A.) ROKONSÁG

A család

Vö. 22. Bunyevác.

B.) RÉTEGEK, TÍPUSOK

Betyárok, rablók
Szávics Milos és társai

30. F. A.: Baranya. = Reg. P. Dl. 1843. 1. fé. 126—127. — Szávics elfogása.

31. Baranya... = Reg. P. Dl. 1843. 1. fé. 349. — Szávics elfogása.
 32. Baranya... = Reg. P. Dl. 1843. 1. fé. 478. — Szávics egyik tár-
 sának elfogása.
 33. TRUCKA Pál: Szegszárd, april. 1-én = Reg. P. Dl. 1843. 1.
 fé. 891—892. — Szávics elfogása.
 Vö. még 18. Liphád, Baranya m.: Szávics Milos születési helye.

C.) INTÉZMÉNYEK

Katonaság
 Határőrvidék
 Vö. 24.
 29.

XXI. HITVILÁG

Hiedelemalakok
 Vö. 18. Drávamente.
 Gyógyítás

34. F. I.: Slavoniai népszerek. = Hasz. Mul. 1842. 1. fé. 42. — Em-
 beri és állati betegségek, ellenszerük.

XXII. VALLÁS

KERESZTÉNYSÉG

a.) Búcsú

35. HORVÁTH Boldizsár: Kivonatok úti naplóból. = Reg. 1840.
 1. köt 245—255; 261—263; 267—271. — Mariazell, Ausztria:
 Sopron m.-i horvátok búcsújárása.

b.) Kereszténység más népnél

36. [GEGŐ Elek] P. Gegő: Bosnyák tárgyak. = Tudtár. 1842. 12.
 köt. 187—190. — Ferenc rendű bosnyák szerzetesek.

XXIII. NÉPSZOKÁSOK

A.) AZ ESZTENDŐ

- Vö. 19. Mohács, Baranya m.: horvát farsang.
 22. Bunyevác: anyák és apák napja, húsvét, pünkösd, kará-
 csony.

B.) AZ EMBERI ÉLET

- Vö. 17. Csepel, Pest-Pilis-Solt-Kiskun m.: lakodalom.
18. Drávamente: magyar lakodalom.
22. Bunyevác lakodalom és temetés.
24. Horvát lakodalom és temetés.

XXIV. NÉPDAL

37. Volkslieder der Werden in der Ober- und Nieder-Lausitz. Hrsg. Haupt, Leopold-Smoler, Johann Ernst. Grimma, 1841. — Ism. Szláv irodalom. = Lit. L. 1841. 2. fé. 149. Szobrok.

XXV. NÉPZENE

Vö. Horvát.

XXVI. NÉPTÁNC

- Vö. 13. Horvát.
19. Mohács, Baranya m.
20. Sopron, Sopron m.
24. Horvát.

XXVII. JÁTÉK

- Vö. 22. Bunyevác.
23. Horvát.

NÉVMUTATÓ

(A számok a bibliográfia megfelelő tételeire utalnak)

Bognár József 17	Mohácsi. [?] 19
Böszörményi Sándor 25—27	Molnár Sándor 8
Diósy Márton 14	Moses István 11
Fejér György 10, 12	Remellay Gusztáv 21
Fényes Elek 2—4	Rumy Károly György 9
Friebeisz. [?] 18	Smoler, Johann Ernst 37
Gegő Elek 36	Szabó Károly 24
Haupt, Leopold 37	Szárics Jenő 22
Horváth Boldizsár 35	Szárics Milos 18, 30—33
Kolmár József 15	Trucka Pál 33
Luczenbacher János 16	Vahot Imre 20

IRODALOM

Petrik Géza: Magyarország bibliographiája. Bibliographia Hungariae. 1712—1860. Könyvészeti kimutatása a Magyarországon s hazánkra vonatkozólag külföldön megjelent nyomtatványoknak. 1—4. köt. Bp. 1888—1892.

Szinnyei József, id.: Magyar írók élete és munkái. 1—14. köt. Bp. 1891—1914.

A Pallas nagy lexikona. 1—18. köt. Bp. 1893—1900.

Révai nagy lexikona az ismeretek enciklopédiája. 1—21. köt. Bp. 1911—1935.

Gulyás Pál: Magyar írói álnév lexikon. A magyarországi írók álnevei és egyéb jegyei. Bp. 1956.

Kókay György: A magyar irodalomtörténet bibliográfiája. 1772—1849. Bp. 1975.

A magyar néprajztudomány bibliográfiája. 1850—1870. Szerk. Sándor István. Bp. 1977.

Péter László: A néprajzi bibliográfia módszeréhez. — Ethnographia 87. (1966). 129—136. l.